

คำเรียกสีในบริบทสังคมไทย*

Color words in Thai Society Context

ชนินฐา น้อยบางยาง

Kanitta Noybangyang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: nutoonj@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดคำเรียกสีที่มีบริบทต่อสังคมไทย โดยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับคำเรียกสีของเบอร์ลิน และเคย์ พบว่า 1) คำเรียกสีและการรับรู้ของแต่ละบุคคลแตกต่างกันทำให้เกิดภาษาของแต่ละภาษาขึ้นซึ่งทำให้เห็นว่าคำเรียกสีเปรียบเสมือนเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นการแบ่งประเภทสีของวัฒนธรรมนั้นๆ ในงานวิจัยของเบอร์ลินและเคย์ ได้กล่าวถึงความสนใจในข้อสรุปของคอนคลิน ที่ว่า ภาษาแต่ละภาษานั้นมีลักษณะการจำแนกสิ่งต่างๆ ไม่เหมือนกันเลย แต่ละภาษาต่างก็มี ลักษณะเฉพาะตัว เบอร์ลินและเคย์จึงได้ทำการวิจัยเรื่องคำเรียกสี เพื่อพิสูจน์ข้อสรุปนี้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า คำเรียกสีนั้นเป็นสิ่งสากลในทุกภาษา ไม่ได้เป็นลักษณะเฉพาะ 2) คำเรียกสีในสังคมไทย ปัจจุบันสามารถสะท้อนการดำเนินวิถีชีวิตของคนในสังคม เช่น การแต่งตัว ชุดเสื้อผ้า การจัดบ้าน และการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในชีวิตประจำวัน 3) การรับรู้คำเรียกสีมีอิทธิพลต่อความรู้สึกและอารมณ์ ซึ่งการรับรู้สีก็สอดคล้องกับวัฒนธรรมสังคมด้วย ถ้าวัฒนธรรมทางสังคมมีความเรียบง่าย ไม่มีการใช้เทคโนโลยีมากในชีวิตประจำวันจะมีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานน้อย ในทางตรงกันข้าม ยังมีวัฒนธรรมที่ซับซ้อน มากขึ้นและมีการใช้เทคโนโลยีมากจะมีจำนวนคำเรียกสีมากขึ้นด้วย

คำสำคัญ: คำเรียกสี; การรับรู้

*ได้รับบทความ: 16 มกราคม 2564; แก้ไขบทความ: 10 มิถุนายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 23 มิถุนายน 2563

Received: January 16, 2021; Revised: June 10, 2021; Accepted: June 23, 2021

Abstract

This academic article aims to present the concept of color words in context to Thai society. Studying data from papers and research on the Berlin and Kay conceptual framework for color synonyms, found that 1) color synonyms and individual perceptions are different, resulting in different languages. Called color as a mirror reflecting the color classification of that culture. in Berlin and Kay's research mentioned interest in Conklin's conclusion is that each language has different classifications. Each language has individuality Berlin and Kay did research on color terms. to prove this conclusion The results of the research found that The word color is universal in all languages. It is not a specific character. 2) The word for color in Thai society. Presently, it can reflect the way of life of people in society such as dressing, clothes, house arrangement and selection of materials and equipment in daily life. 3) Color perception influences feelings and emotions. The perception of color is also consistent with social culture. If the social culture is simple There is not much use of technology in everyday life, there will be few basic color words. on the contrary The more complex the culture The more and more technology is used, the higher the number of color words.

Keywords: color word; awareness

1. บทนำ

จากการศึกษาแนวคิดคำเรียกสี (Color Terms) ของเบอร์ลินและเคย์ (Brent B. and Paul K., 1969) ในงานวิจัยเรื่อง Basic color terms: Their universality and evolution ทำให้มีนักวิจัยของไทยได้นำทฤษฎีคำเรียกสีของเบอร์ลินและเคย์ มาศึกษาคำเรียกสีในภาษาไทยเช่นกัน เช่น อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ศุภมาส เอ่งฉ้วน, อภิญา เพชรวิจิต, รุจิวรรณ เหล่าไพโรจน์ และธัญญากุล พรทิพยพานิช งานวิจัยทั้ง 5 เรื่องดังกล่าวต่างสรุปเหมือนกันว่า คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 12 สี (13 คำ) คือ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว น้ำเงิน ฟ้า น้ำตาล ม่วง ชมพู ส้ม แสด และเทา (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2538; ศุภมาส เอ่งฉ้วน, 2543; อภิญา เพชรวิจิต, 2545); รุจิวรรณ เหล่าไพโรจน์, 2552; ธัญญากุล พรทิพยพานิช, 2557) ซึ่งเพิ่มเติมจากแนวคิดของเบอร์ลินและเคย์ ที่แสดงพัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานพบว่า มีจำนวน 11 สี ได้แก่ white, black, red, yellow, green, blue, brown, purple, pink, orange, grey จากการเปรียบเทียบคำในภาษาอังกฤษเหล่านี้ ตรงกับภาษาไทยคือ ขาว ดำ แดง เหลือง

เขียว น้ำเงิน น้ำตาล ม่วง ชมพู ส้ม เทา ดังนั้นคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยตามที่นักวิจัยข้างต้นได้ค้นพบ โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐาน (Basic Color Terms) ตามแนวคิดของเบอร์ลินและเคย์ พบคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยเพิ่มขึ้นอีก 2 คำ คือ ฟ้ำ แสด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามีวิวัฒนาการทางภาษาและสีที่มีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์นับตั้งแต่ตื่นนอน ขึ้นในตอนเช้าจนถึงเข้านอนในตอนค่ำ กิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ อาทิ การแต่งตัว การเลือกซื้อของ การเดินทาง ความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ ฯลฯ ล้วนแล้วแต่มีสีเข้ามาเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำ การแสดงอารมณ์ความรู้สึกของ มนุษย์แทบทั้งสิ้น

2. คำเรียกสีในบริบทสังคมไทย

คำเรียกสีเป็นสิ่งที่แสดงการรับรู้หรือโลกทัศน์ของมนุษย์ การใช้คำเรียกสีในภาษาต่างๆ มีความแตกต่างกันไป ในบางวัฒนธรรมคำเรียกสีมีจำนวนมากขณะที่ในอีกวัฒนธรรมมีคำเรียกสีน้อย คำเรียกสีสามารถสะท้อนให้เป็นประโยชน์อย่างน้อยสามประการ อันดับแรก สีเป็นสิ่งที่มนุษย์รับรู้ด้วยประสาทสัมผัส ตา จึงเป็นสิ่งที่เห็นได้ ศึกษาได้และพิสูจน์ได้ง่ายกว่าสิ่งที่รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสอื่นๆ ประการที่สองสีเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าชนชาติต่างๆในโลก แบ่งความจริงในโลกที่เขามองเห็นแตกต่างกันไป และอันดับสุดท้ายสีแต่ละสีที่มนุษย์มองเห็นจะมีคำเรียกที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของชนชาติที่พูดภาษาเหล่านั้น (ธนฐาภกุล พรทิพย์พานิช, 2557) ได้วิจัยพบว่า ภาษาไทยในสมัยธนบุรีพบคำเรียกสีพื้นฐานทั้งหมด 6 คำ คือ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง เขียว และม่วง ซึ่งไม่มีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานเพิ่มขึ้นจากในภาษาไทยสมัยอยุธยาและพบคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์ทั้งหมด 12 คำ คือ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ชมพู แสด ฟ้ำ ม่วง เทา น้ำเงินและน้ำตาล ซึ่งมีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานเกิดขึ้นอีก 3 คำ คือ คำเรียกสีเทา และคำเรียกสีน้ำเงิน ที่พบครั้งแรกในสมัย รัชกาลที่ 1 และคำเรียกสีน้ำตาล ที่พบครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 2

คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยสมัยธนบุรี มีกลวิธีการสร้าง 8 กลวิธี คือ 1) การขยายคำเรียกสีพื้นฐานด้วยคำคุณศัพท์ 2) การขยายคำเรียกสีพื้นฐานด้วยคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 3) การใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะเป็นคำเรียกสี 4) การใช้คำในภาษาอื่นมาใช้เป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 5) การขยายคำเรียกสิ่งของเฉพาะที่ใช้เป็นคำเรียกสี 6) การขยายคำในภาษาอื่นที่นำมาใช้เป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 7) การใช้คำที่ระบุสีเฉพาะที่อาจจัดอยู่ภายใต้คำเรียกสีอื่นได้ 8) การขยายใช้คำที่ระบุสีเฉพาะที่อาจจัดอยู่ภายใต้คำเรียกสีอื่นได้ ในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์มีกลวิธีสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 10 กลวิธี คือพบกลวิธีเดียวกับในสมัยธนบุรีทั้ง 8 กลวิธี และพบเพิ่มเติมจากสมัยธนบุรีอีก 2 กลวิธี คือ 1) การประสมคำเรียกสีพื้นฐานเข้าด้วยกัน และ 2) คำเรียกสีที่ใช้เรียกของบางอย่างเท่านั้น ในสมัยรัตนโกสินทร์นิยม เปรียบเทียบสีกับวัตถุในธรรมชาติมากที่สุด ส่วนการศึกษาคำเรียกสีแบบเปรียบเทียบตั้งแต่ 2 ภาษาขึ้นไปมีงานวิจัยดังต่อไปนี้

งานวิจัยที่ได้รับความนิยมและถูกนำมาเป็นแหล่งอ้างอิงมากในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำเรียกสี คืองานวิจัยของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) ได้ศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจ้วงและชาวไทย โดยเก็บข้อมูลจากผู้ออกภาษาชาวจ้วง 6 ถิ่น ถิ่นละ 1 คน และชาวไทย 4 ถิ่น ถิ่นละ 1 คน โดยใช้ชิ้นส่วน กระดาษสีจำนวน 217 สี ซึ่งตัดมาจากตารางสี Graf G - Process color chart ซึ่งเป็นชาร์ตสีที่มีแผ่นสี ทั้งหมด 221 แผ่น ผลิตโดย Dainippon Ink and Chemicals, Incorporated (DIC) เป็นเครื่องมือ ประกอบการสัมภาษณ์ และตารางสีที่เป็นแผ่นรวม ซึ่งยังไม่ได้ตัดเป็นชิ้นด้วย ได้ใช้เกณฑ์ในการตัดสินว่า คำใดเป็นคำเรียกสีพื้นฐานหรือไม่ โดยตัดแปลงจากเกณฑ์ของเบอร์ลินและเคย์และครอฟฟอร์ด ดังนี้ 1) เป็นคำซึ่งมีรูปศัพท์เดียว 2) ไม่เป็นคำที่ระบุสีเฉพาะที่อาจจัดอยู่ภายใต้สีอื่นได้ และ 3) มีความหมาย โดดเด่นและมั่นคง

ดังนั้น คำเรียกสีจึงเป็นตัวอย่างที่ดียิ่งที่แสดงให้เห็นว่าแต่ละภาษาแยกประสบการณ์ต่างกัันดังนี้ (กาญจนา นาคสกุล และคณะ, 2528, หน้า 43-52)

1. คำเรียกสีเปรียบเทียบกับส่วนของดอกไม้ ได้แก่ สีกำมะลิ คือ สีเขียวอมเหลือง สีกลีบบัว ได้แก่ สีชมพูหม่นอมฟ้าเหมือนสีของกลีบดอกบัวหลวง ออกชมพูมากกว่าสีบัวโรยเล็กน้อย

2. คำเรียกสีเปรียบเทียบกับของกิน ได้แก่ สีน้ำผึ้ง เป็นสีน้ำตาลออกแดงเหมือนสีของน้ำผึ้ง สีน้ำตาล คือ สีเหมือนน้ำตาลที่ทำจากตาลโตนดหรือจากมะพร้าว สีน้ำตาลที่เคี้ยวไฟเกือบจะไหม้ไฟก็ยังคงเรียกว่าสีน้ำตาล แต่ถ้าเข้มมากก็จะเรียกว่าสีน้ำตาลไหม้ สีกะปิ คือสีม่วงออกแดงอมดำคล้ายสีกะปิที่ทำใหม่ๆ สีเหล้าองุ่น เป็นสีแดงคล้ำคล้ายสีเหล้าองุ่นแดง สีแม่โขง ได้แก่ สีเหลืองแก่อมดำเล็กน้อยคล้ายสีของสุราแม่โขง สีฝรั่งแดง เป็นสีเขียวอมเหลืองสดเหมือนสีที่ใช้ชุบฝรั่งดอง สีชา ได้แก่สีน้ำตาลเหมือนสีชาที่ชงน้ำอ่อนๆ ก็มีขิงแก่หนอยก็ได้

3. คำเรียกสีเปรียบเทียบกับสิ่งของ ได้แก่ สีหม้อใหม่ คือสีสดผสมขาวเหมือนดินที่เผาสุกจากเตาใหม่ๆ มักจะเป็นสีที่ใช้เรียกควายเผือกกว่าสีหม้อใหม่ สีอิฐ เป็นสีแดงคล้ายสีหม้อใหม่แต่สีอิฐจะออกแดงกว่าสีหม้อใหม่ สีปูน คือสีสดออกชมพูคล้ายสีปูนแดงที่ใช้กินกับหมากชนิดที่ยังไม่ได้ใส่สีเสียด สีดินหม้อ คือ สีดำเหมือนสีเขม่าที่จับอยู่ที่ก้นหม้อ หมายถึงสีของก้นหม้อดินที่หุงต้มกับเตาฟืน ควันไฟจะจับก้นหม้อจนดำ สีหมึก เป็นสีดำเหมือนสีหมึกจีน

4. คำเรียกสีเปรียบเทียบกับส่วนต่างๆของสัตว์ ได้แก่ สีงาช้าง คือสีขาวนวลเหมือนสีงาช้าง สีปลีกแมลงทับได้แก่ สีเขียวเข้มสดใสเหมือนสีของปลีกแมลงทับ สีเลือดหมู เป็นสีแดงคล้ำ คล้ำกว่าสีเหล้าองุ่น สีเลือดนก ได้แก่สีแดงสด สีขึ้นการะเวก คือ สีฟ้าอมเขียวเล็กน้อย สีสดเหมือนพลอยขึ้นก การะเวกสีมันปู คือสีสดอมเหลือง สีตากุ้ง ได้แก่สีน้ำเงินอมม่วงเหมือนสีตาของกุ้งขณะยังเป็นๆ อยู่ สีขี้ม้า ได้แก่ สีเขียวหม่นอมเหลือง

5. คำเรียกสีเปรียบเทียบกับสีของแร่และรัตนชาติ ได้แก่ สีทับทิม คือ สีแสดสดเหมือนสีของทับทิม สีนิล คือสีดำเป็นมัน นิลมีหลายสีแต่สีที่เรียกว่าสีนิลจะเป็นสีดำเท่านั้น สีมรกต ได้แก่ สีเขียวเข้มสด สีหยก ได้แก่ สีเขียวชืดเหมือนสีของหยก สีทองแดง ได้แก่ สีแดงออกน้ำตาลเหมือนสีทองแดง สีเงิน คือ สีขาวเป็นเงา สีบรอนซ์ทอง คือสีทองคล้ำแต่เป็นเงา สีสนิม คือ สีน้ำตาลแดงเหมือนสีสนิม

6. คำเรียกสีเปรียบเทียบกับธรรมชาติ ได้แก่ สีฟ้า คือสีน้ำเงินอ่อนเหมือนสีท้องฟ้าเวลามีแดดส่องสว่างและไม่มีเมฆหมอก สีน้ำทะเล ได้แก่ สีฟ้าอมเขียวเหมือนสีน้ำทะเลเวลาที่ไม่ได้มีแสงแดด สีโคลน คือ สีน้ำตาลอมดำเหมือนสีโคลนเปียๆ สีฝุ่น คือ สีเหมือนสีโคลนแต่ออกจะนวลขาวกว่า สีเนื้อ คือ สีเหลืองอ่อนอมชมพู สีทราย ได้แก่ สีน้ำตาลอ่อนอมแดง สีหมอก ได้แก่ สีฟ้าอมเทาอ่อนๆ

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่าคำเรียกสีในภาษาไทยสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ ระบบการคิดของคนไทยที่มีต่อคำเรียกสี และการหยิบยืมทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

3. คำเรียกสีที่มีต่อเครื่องแต่งกายของสังคมไทย

การใช้สีในวัฒนธรรมไทยส่วนหนึ่งมาจากความคิด ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนา โหราศาสตร์ ซึ่งไทยได้รับอิทธิพลจากอินเดีย เนื่องจากเป็นเรื่องความคิดความเชื่อซึ่งเกี่ยวกับสิริมงคลและอัปมงคล สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นรากฐานที่สำคัญในชีวิตของคนไทยทั้งด้านพิธีกรรมและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เครื่องนุ่งห่ม เครื่องประดับ อัญมณี โดยเฉพาะชั้นสูง ในศาสนาพราหมณ์นั้นพระผู้เป็นเจ้าได้ประทานคุณสามประการที่ เป็นคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งทั้งหลายในโลกอันได้แก่ สत्वะ รัจส และตมัส สत्वะ คือ ความบริสุทธิ์ ความสว่าง ปัญญา ความสงบ ความเบา ความ สะอาด คือ สีขาว รัจส คือ ความเคลื่อนไหว ความรุนแรง อารมณ์ อารมณ์ คือ สีแดง ตมัส คือ ความหนัก ความทึบ ความโง่เขลา ความมืด คือ สีดำ คุณทั้งสามนี้เป็นเครื่องกำหนดวรรณะของมนุษย์ คือ คุณของวรรณะ พราหมณ์ ได้แก่ สัตว์คือสีขาวเป็นสีของวรรณะพราหมณ์ คุณของวรรณะ กษัตริย์ ได้แก่ รัจส สีแดงเป็นสีของวรรณะกษัตริย์ คุณของวรรณะศูทร ได้แก่ ตมัส สีดำจึงเป็นสีของวรรณะศูทร

ความคิดในเรื่องคุณทั้งสามดังกล่าว เมื่อพิจารณาในด้านศาสนา จึงมีส่วนที่เป็นตรงข้ามคือ ขาวกับดำ ขาวเป็นด้านดี ปัญญา บริสุทธิ์ ดำเป็น ด้านชั่ว ความโง่เขลา ความชั่วร้าย ขาวกับดำอาจจะมาจากความคิดและประสบการณ์เกี่ยวกับกลางวันกลางคืน กลางวันซึ่งสว่างไสว อบอุ่น งดงาม อุดมสมบูรณ์ ตรงข้ามกับกลางคืนที่มีมืดมิด หนาวเย็นและเต็มไปด้วย อันตราย หรือความคิดเกี่ยวกับวรรณะสีขาว ซึ่งเป็นสีของวรรณะพราหมณ์ และหมายถึงความบริสุทธิ์ กลายเป็นสีของผู้ทรงศีล เมื่อศาสนาพราหมณ์แผ่ขยายอิทธิพลเข้ามายังดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คติความเชื่อ เกี่ยวกับเรื่องสีดังกล่าวก็เข้ามาด้วย แต่ในประเทศไทยนั้นศาสนาพราหมณ์มี อิทธิพลในราชสำนักมากกว่าในหมู่ประชาชนซึ่งนับถือผี และเมื่อพุทธศาสนา แผ่เข้ามาและมีอิทธิพลอย่างสูงทั้งในราชสำนักและหมู่ประชาชน พระสงฆ์นั่ง ห่มด้วยผ้าอ้อม

ผาตมิใช้นุ่งห่มสีขาวอย่างพราหมณ์ สีที่นิยมในพุทธศาสนา จึงเป็นสีเหลืองหรือสีทอง ส่วนผู้ที่มิใช่สงฆ์แต่บำเพ็ญตนเป็นนักบวชจึงนุ่งห่ม สีขาว ที่มีความคิดแบบศาสนาพราหมณ์ เช่น แม่ชี दाผ้าขาว หรือชีปะขาว จึงนุ่งห่มสีขาวเพื่อแสดงความเป็นผู้ทรงศีลแต่มิใช่พระสงฆ์ สีที่เกี่ยวข้องกับ ศาสนาจึงมีทั้งสีเหลือง สีทอง สีขาว สีขาวของธงไตรรงค์ที่หมายถึง ศาสนาก็มีนัยแห่งความคิดดังกล่าว (ปรีชา ช้างขวัญยืน, 2550, หน้า 3)

สำหรับการใช้สีในสังคมไทยนั้นย่อมไม่พ้นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวันที่เป็นปัจจัย 4 ประการ สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ก่อน พ.ศ. 2475 เป็นการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชโดยมีศูนย์กลางการปกครอง คือ พระมหากษัตริย์ การกำหนดรูปแบบ ระบบความคิด ความเชื่อ การปกครอง ที่มีต่อสังคมก็มาจากส่วนกลาง ส่วนย่อย ต้องปฏิบัติตาม เช่น การแต่งกาย ประเพณี พิธีกรรม จวบจนรัชกาลที่ 4 วัฒนธรรมตะวันตกเริ่มเข้ามามีบทบาทและส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมไทยหลายด้าน เช่น การแต่งกาย มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายให้เป็นไปตาม ตะวันตกซึ่งเมื่อก่อนคนไทยไม่นิยมใส่เสื้อ เพราะอากาศร้อนแต่ต้องบังคับให้ใส่เสื้อเพราะประเทศที่พัฒนาแล้วสวมเสื้อผ้ากันหมด ประเทศที่ไม่สวมเสื้อเหมือนกับบ้านป่าเมืองเถื่อนไร้อารยธรรม หรือแม้กระทั่งทรงผมในราชสำนัก สมัยรัชกาลที่ 5 ก็ให้เลิกไว้ทรงมหาดไทยเปลี่ยนไปไว้ผมยาวอย่างฝรั่ง นำเอาการแต่งตัวแบบตะวันตกเข้ามาประยุกต์กับการแต่งกายไทยโดยนุ่ง ผ้าม่วงแบบไทยแต่สวมเสื้อนอกคอกปิด สวมถุงน่องแบบฝรั่ง ผูกผ้าผูกคอ สำหรับเจ้านายและขุนนางเมื่อเข้าเฝ้าต้องใช้ยูนiformที่เรียกว่า ราชแปดแทน (Raj Pattern) ภายหลังเพี้ยนเป็น ราชปะแตน

ส่วนการแต่งกายของประชาชนในสังคมไทยจะยึดตามในทางโหราศาสตร์เป็นสัญลักษณ์ประจำดวงดาวต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชะตาชีวิตของ บุคคลตาม วัน เดือนปี ที่ตกฝาก ซึ่งตรงกับดวงดาวบนฝากฟ้า เช่น วันอาทิตย์ สีแดง วันจันทร์ เหลือง วันอังคารสีชมพู วันพุธสีเขียว วันพฤหัสบดีสีแสด วันศุกร์สีน้ำเงิน วันเสาร์สีดำ จึงมีการ ตกแต่งประดับร่างกายด้วยเสื้อผ้า หินสี เพชร พลอยสีต่างๆ ตามวันต่างๆ เหล่านั้นตามความ เชื่อถือทางโหราศาสตร์ไทย สีของเสื้อผ้าที่ต้องถูกต้องตามโฉลกในแต่ละวันจะเกิดความเป็นสิริมงคล ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีโชคลาภ และเรื่องมงคลอื่นๆ กับผู้ที่ได้สวมใส่ ในสมัยโบราณได้ กล่าวถึงความเชื่อเรื่องสีประจำวันเกิดเหล่านี้ไว้ว่า คนที่เกิดวันใดก็ถือเอาสีประจำวัน เป็นสิริมงคลประจำตัว เช่น เกิดวันศุกร์ ก็ถือเอาสีฟ้าหรือสีน้ำเงินอ่อนเป็นสีประจำตัว เป็นสีวันเกิด เสื้อผ้าที่ใช้จึงพยายาม หาสีประจำวันเกิดไว้ แต่จะใช้ทุกวัน ในสมัยปัจจุบันนี้นักนุ่งเสื้อจึงมีความคิดเกิดขึ้น มีการนำเสื้อมาสวมใส่ นิยมให้สลับสีตามวัน คือ

วันอาทิตย์	- นุ่งสีแดงหรือสีลิ้นจี่ สีนวลหรือสีโศกอ่อน
วันจันทร์	- นุ่งเหลืองอ่อน ห่มน้ำเงินอ่อน
วันอังคาร	- นุ่งชมพูหรือสีเมล็ดมะปราง ห่มสีโศก
วันพุธ	- นุ่งเขียวห่มชมพูหรือเหลือง
วันพฤหัสบดี	- นุ่งแสด ห่มเขียวอ่อน
วันศุกร์	- นุ่งน้ำเงิน ห่มเหลือง
วันเสาร์	- นุ่งม่วงดำ ห่มโศก

และสีดำ คือ ชุดสำหรับใส่ไปงานศพหรืองานอวมงคลซึ่งคนไทยจะมีการแต่งกายไว้ทุกข์ โดยใช้เสื้อผ้าที่มีสีต่างกัน ตามลำดับ ของวัย ของเครือญาติและความเคารพนับถือ สีที่ใช้มีอยู่หลายสี คือ สีดำ สีขาว และสีม่วงแก่หรือน้ำเงินแก่ ตามธรรมเนียมถือว่า ผู้ที่จะแต่งกายสีดำจะต้องเป็นผู้ที่อายุมากกว่าผู้ตาย ส่วนสีม่วงแก่หรือน้ำเงินแก่นั้น เป็นสีที่ใช้ได้ทั่วไป สำหรับผู้ที่ไม่ใช่ญาติของผู้ตาย (เฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา, 2553)

ปัจจุบันความเชื่อเรื่องสีดังกล่าวก็ยังคงมีอยู่แม้วิถีการดำรงชีวิตจะเปลี่ยนไป แต่การสวมใส่เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายก็ยังคงมีให้เห็นตามบุคคลต่างๆ ที่มีความเชื่อถือเรื่องโหราศาสตร์ เป็นเพราะประเทศไทยเป็นเมืองพุทธศาสนากการเชื่อถือ เรื่องโหราศาสตร์จึงมีควบคู่กันมาซึ่งจะพบเห็นทั่วไปได้ง่าย นอกจากนี้แล้ว ความเชื่อของกลุ่มคนในสังคมได้นำสีมาเกี่ยวข้องเป็นสัญลักษณ์ ทางการแสดงออกความเชื่อถือศรัทธาด้วยเสื้อผ้าต่างๆ ที่พบเห็นทั่วไปกลายเป็นวัฒนธรรมที่แพร่หลายอย่างมากเกี่ยวข้องกับสังคมปัจจุบัน เห็นได้ชัดเจนในสังคมไทย ช่วงปี 2549 คือเสื้อยืดสีเหลืองที่นิยมใส่กันซึ่งผู้สวมใส่ยอมอุทิศให้กับคุณค่าเหล่านั้นจริงๆ เป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นจากภาวะทางความรู้สึกที่แท้จริง

4. คำเรียกสีที่แสดงถึงอารมณ์และความรู้สึก

คำเรียกสียังมีอิทธิพลต่ออารมณ์และความรู้สึกของบุคคลได้อีกด้วยและเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายกันได้ง่าย ดังนี้

1. สีกับความรู้สึกที่สัมพันธ์กับการสร้างระยะใกล้ไกล สีที่ให้ความรู้สึกถึงระยะหน้า ได้แก่ สีเหลือง สีส้ม สีแดง และระยะกลาง เช่น สีส้มแดง สีเขียว สีน้ำเงิน
2. สีที่ให้ความความรู้สึกถึงความสะอาดอัน ได้แก่ สีที่ผสมสีขาวหรือสีนวลๆ สีเข้มจะให้ความรู้สึกสกปรกไม่น่าใช้
3. สีกับความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับขนาด สีอ่อนให้ความรู้สึกกว้างใหญ่ขึ้น สีเข้มให้ความรู้สึกแคบหรือเล็กลง แต่สีเข้มจะให้ความรู้สึกว่ามีน้ำหนักมากกว่าสีอ่อน
4. สีที่ให้ความรู้สึกถึงพลังความแข็งแกร่งคือ สีที่ยังไม่ได้ผสมกับสีอื่นๆ เช่น สีแท้และสีที่ให้ความรู้สึกร้อนแรงก็คือ สีที่อยู่ในวรรณะร้อน เช่น แดง ส้ม สีที่ให้ความรู้สึกเย็นคือ สีที่อยู่ในวรรณะเย็น เช่น ฟ้า เขียว (พงศ์ศิริ คิตติ, 2558, หน้า 19)
5. สีที่ให้ความรู้สึกถึงความเคลื่อนไหว สีน้ำเงินให้ความรู้สึกที่สงบและมั่นคง สีแดงให้ความรู้สึกที่สดใส ร้อนแรงและรุนแรง สีเขียวให้ความรู้สึกที่สดใส ร่มเย็นหรือให้ความรู้สึกที่ค่อยๆ เคลื่อนไหว

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าสีๆ หนึ่งนั้นมิได้มีความหมายใดความหมายหนึ่งอย่างตายตัว เป็นที่ปรากฏชัดเจนและมันน่าจะถูกต้องมากกว่าที่จะกล่าวว่าสีแต่ละสีนั้นแฝงความหมายเอาไว้กว้างและหลากหลายหรือมีนัยแห่งความหมายที่ผู้ดูสามารถคิดไปถึงทั้งโดยจิตสำนึกและไร้จิตสำนึกได้ (รอล์ฟ ฟาบริ, 2536, หน้า 74-76)

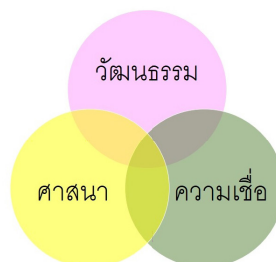

5. สรุป

คำเรียกสี จึงมีบริบทต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยอย่างมากตั้งแต่การถือกำเนิดเกิดมา ในวิถีชีวิตจนกระทั่งหมดลมหายใจจะมีเรื่องของสีเข้ามาเกี่ยวข้องในทุกช่วงเวลาของชีวิต คติความเชื่อ เรื่องสีนั้นในสมัยโบราณมีความเชื่อเรื่องโชคลาภ โชคชะตา การทำงาน การดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง เช่น การสวมใส่เสื้อสีประจำวันเกิดของตนเอง การสวมใส่สีประจำวันต่างๆ ในการทำงาน ใส่แล้วจะมีความสุข ในปัจจุบันสียังมีอิทธิพลเกี่ยวข้องกับทุกคนทุกสิ่ง ทั้งในเรื่องของสิ่งของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สีบ้าน สีรถยนต์ สีโทรศัพท์มือถือ สีของแบรนด์สินค้า สีของสมาร์ทโฟน จอใหญ่ สีสวย Super AMOLED สีของเคสโทรศัพท์มือถือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการเลือกเรียนรู้และรับรู้สีเข้าไปในชีวิต อย่างแยกไม่ออก และสียังเป็นสัญลักษณ์ในการแสดงให้คนเห็นและรับรู้ว่าควรจะทำปฏิบัติตัวอย่างไร เช่น สีของไฟจราจร สีของป้ายถนน เป็นต้น ดังนั้นคำเรียกสีจึงมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตในสมัยปัจจุบัน

6. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า อิทธิพลของคำเรียกสีที่มีในบริบทของสังคมไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงยุคปัจจุบันมี 3 ด้านดังนี้ 1) ด้านความเชื่อ ซึ่งเป็นความเชื่อที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิมเกี่ยวกับคำเรียกสี เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติ ซึ่งทำให้ต่อมาได้มีการละเล่นหรือการแสดงวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ 2) ด้านศาสนา มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทยตั้งแต่เกิดจนกระทั่งหมดลมหายใจ ดังนั้น คำเรียกสีที่เป็นมิติทางด้านศาสนาจึงเป็นคำเรียกสีที่เป็นมงคลและอวมงคล เช่น สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ สีเหลือง หมายถึงพระพุทธศาสนา สีดำหมายถึงพิธีเกี่ยวกับงานศพ 3) ด้านวัฒนธรรม คำเรียกสีด้านวัฒนธรรมที่ได้รับวัฒนธรรม ทั้งมาจากต่างประเทศ เช่น การแต่งกายเครื่องแบบราชการต่างๆ การแต่งกายของคนในยุค 1990 การแต่งกายของคนในยุค 2021 ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทั้ง 3 ด้านนี้ จะมีความสอดคล้องเกี่ยวเนื่องและเกี่ยวเนื่องกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นาคสกุล และคณะ. (2528). *ภาษาไทยวันละคำ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา. (2553). *สีในวัฒนธรรมคติความเชื่อของไทย*. (วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธัญญากุล พรทิพย์พานิช. (2557). *คำเรียกสีในภาษาไทยสมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2550). *สมุดภาพ วิวัฒนาการการแต่งกายสมัยรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- พงศ์ศิริ คิตดี. (2558). *สีแห่งความศรัทธาและสงบสุข*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราล์ฟ ฟาบริ. (2536) *ทฤษฎีสี: Color*. แปลโดย สมเกียรติ ตั้งนโม. กรุงเทพฯ: โอเดียน สโตร์.
- รุจิวรรณ เหล่าไพโรจน์. (2552). *การศึกษาเปรียบเทียบคำเรียกสีภาษาไทยและภาษาเวียดนาม*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศุภมาศ เอ่งฉ้วน. (2543). *คำเรียกสีและมโนทัศน์เรื่องสีของคนไทยสมัยสุโขทัยและสมัยปัจจุบัน*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญา เพชรวิจิต. (2545). *การสร้างคำเรียกสีในภาษาไทยและภาษาลาว*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2538). *คำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจังหวัดและชาวไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Brent B. and Paul K. (1969). *Basic color terms: Their universality and evolution*. Berkley and Los Angeles. University of California Press.

